

Sygn. akt: XI Ns 77/16

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu XI Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSR Joanna Grzempka
-----------------	---------------------

Protokolant:	stażysta Agnieszka Piczak
--------------	---------------------------

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2016 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z wniosku P. K.

przy uczestnictwie (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. i małoletniej D. C.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu spadku po E. B.

postanawia:

1. oddalić wniosek;
2. ustalić, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sygn. akt XI Ns 77/16

UZASADNIENIE

P. K. wniósł o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po E. Z. – jego matce, zmarłej w dniu 9 marca 2014 r. W uzasadnieniu podniósł, że zmarła nie pozostawiła testamentu, dlatego uważał, że nie musi nic robić, zaś po informacjach o długach babci dowiedział się, że powinien odrzucić spadek.

Uczestnik postępowania (...) Wierzytelności sp z o.o. sp. k. we W. o oddalenie wniosku.

Sąd ustalił, co następuje.

E. B. zmarła 9 marca 2014 r.

dowód:

akt zgonu k. 10

Wnioskodawca był jej wnukiem, mieszkał wraz z dziadkami. W tym czasie słyszał rozmowy dziadków o tym, że trzeba wziąć kredyt lub spłacić kredyt. Sytuacja finansowa dziadków wnioskodawcy była trudna, dlatego starał się ich wspomagać. Dziadkowie utrzymywali się z emerytur.

dowód:

zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 7 czerwca 2016 r.

Po śmierci E. B. jej córka (matka wnioskodawcy) L. B. odrzuciła spadek po niej przez Sądem Rejonowym w Toruniu (XI Ns 1473/14). Sąd przesłał wnioskodawcy zawiadomienie o odrzuceniu przez nią spadku, które zostało odebrane przez niego osobiście w dniu 22 września 2014 r.

dowód:

zpo, k. 20 akt XI Ns 1473/14

W lipcu 2015 r. wnioskodawca otrzymał przedsądowe wezwanie do zapłaty od uczestnika (...) Wierzytelności sp.k. z tytułu wierzytelności wynikającej z pożyczki zaciągniętej przez spadkodawczynię.

dowód:

wezwanie do zapłaty, k. 3

umowa pożyczki, k. 4-6

W dniu 11 stycznia 2016 r. wnioskodawca złożył do sądu wniosek o zatwierdzenie skutków uchylenia się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. W toku postępowania złożył przez sądem oświadczenie o odrzuceniu spadku (k. 2, 34).

Sąd zważył, co następuje.

Stan faktyczny sprawy został ustalony na podstawie powołanych dokumentów oraz zeznań wnioskodawcy. Dokument urzędowy (akt zgonu) stanowi dowód tego co zostało w nim urzędowo stwierdzone (art. 244 § 1 k.p.c.), dokumenty prywatne nie były kwestionowane, zaś zeznania wnioskodawcy co do istoty zasługiwały na ocenę jako wiarogodne.

Przechodząc na płaszczyznę prawną należy wskazać, że w razie złożenia oświadczenia w sprawie przyjęcia spadku pod wpływem błędu lub groźby stosuje się zasady ogólne, ze zmianami wynikającymi z treści art. 1019 §1 k.c. Zachowana została podstawowa zasada, w myśl której uchylenie się od skutków błędu lub groźby następuje przez złożenie oświadczenia prawokształtującego (art. 88 § 2 k.c.). Z mocy art. 1019 § 2 k.c. konstrukcję uchylenia się od skutków oświadczenia woli w sprawie przyjęcia spadku ustawodawca rozciągnął na sytuacje, w których pod wpływem błędu lub groźby spadkobierca nie zachował terminu do złożenia oświadczenia woli. W istocie w sytuacji przewidzianej w art. 1019 § 2 k.c. nie chodzi o uchylenie się od skutków oświadczenia woli, ale raczej od skutków swego biernego zachowania czy też inaczej mówiąc od skutków fikcji prawnej wynikającej z art. 1015 § 2 zd. 1 k.c. w brzmieniu na dzień otwarcia spadku.

Powołanie się przez spadkobiercę, zgodnie z art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 § 1 zd. 1 i § 2 k.c., na działanie czy też – w przypadku braku oświadczenia – na zaniechanie pod wpływem błędu wymaga wykazania, że błąd był istotny, dotyczył czynności prawnej i znajduje usprawiedliwienie w okolicznościach sprawy. W piśmiennictwie zwraca się uwagę, że to dodatkowe wymaganie istotności błędu służy wyeliminowaniu możliwości wzruszenia czynności prawnych z błahych powodów. Zgodnie z ugruntowanym poglądem, nieznanostwo przedmiotu spadku nie może być uznana za błąd istotny, jeżeli jest wynikiem niedołożenia należytej staranności w ustaleniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04, OSNC z 2006 r. nr 5 poz. 94; z dnia 18 marca 2010 r., V CSK 337/09, Lex nr 677786, z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 612/11, OSNC z 2013 r. nr

3 poz.39). Wykazanie takiej relacji między nie może wynikać z samych twierdzeń zainteresowanej osoby. Za błąd istotny spadkobiercy uznać należy tylko taki brak wiedzy o stanie spadku który zaistniał mimo podjęcia właściwych i możliwych działań, zmierzających do ustalenia rzeczywistego stanu spadku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04, OSNC z 2006 r. nr 5 poz. 94). Słusznie też zarówno w piśmiennictwie jak i judykaturze uznaje się, że o możliwości uchylecia się od skutków oświadczenia woli decydują obiektywne kryteria (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011 r., IV CSK 533/10, Lex nr 989135). Już w art. 37 § 2 kodeksu zobowiązań a później w art. 72 § 2 Przepisów ogólnych prawa cywilnego wymagało się od składającego oświadczenie woli „rozsądnej” oceny, którą trudno pogodzić z rażącym niedbalstwem lub lekkomyślnością błędzącego.

Na gruncie niniejszej sprawy wnioskodawca powinien zatem wykazać, że gdyby znał prawdziwy stan majątkowy babci, to odrzuciłby spadek w ustawowym terminie, a więc w ciągu 6 miesięcy od otrzymania z sądu informacji o odrzuceniu spadku przez jego matkę (do 22 marca 2015 r. tj. 6 miesięcy od 22 września 2014 r. , a jednocześnie że brak tej wiedzy nie był rezultatem braku po jego stronie należytej staranności.

W opinii Sądu w stanie faktycznym sprawy nie sposób przypisać wnioskodawcy zachowania należytej staranności przy ustaleniu wartości majątku spadkowego. Dla oceny tej decydująca jest okoliczność, że wnioskodawca co trzeba wyraźnie podkreślić mieszkał z dziadkami, wiedział, że są obciążeni zobowiązaniami z tytułu kredytów, a jednocześnie ich sytuacja była na tyle trudna że musiał wspomagać ich finansowo. Z zasad doświadczenia życiowego jasno wynika, że skoro nie mieli środków na samodzielnie regulowanie należności, to mogło powstać z tego tytułu zadłużenie. Również zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego należy wnosić, że skoro matka wnioskodawcy odrzuciła spadek, to musiały istnieć ku temu powody, a z nich najprawdopodobniejszymi są właśnie długi spadkowe. Przekonanie wnioskodawcy, iż brak testamentu zwalnia go z odpowiedzialności, nie usprawiedliwia jego bezczynności. Logiczne jest bowiem, że w takich samych warunkach braku testamentu spadek odrzuciła matka spadkodawcy.

Tym samym nie zostały zachowane przesłanki z art. 1019 § 2 w zw. z art. 1019 § 1 pkt 1 i 2 k.c. w zw. z art. 88 § 2 k.c., zatem wniosek należało oddalić (art. 1019 § 3 k.c. a contrario). O kosztach postępowania Sąd postanowił zgodnie z art. 520 § 1 k.p.c. zgodnie z generalną zasadą orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego.